

درس هفتم: ایران در دوره حکومت رضاه شاه

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. هدف رضاشاه از اسکان اجباری عشایر، قدرت بخشیدن به نیروی نظامی عشایر بود. **غلط**
۲. پس از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ ش. رضاخان به نخست وزیری منسوب شد. **غلط**
۳. هدف رضاشاه از اسکان اجباری عشایر قدرت بخشیدن به نیروی نظامی عشایر بود. **غلط**
۴. پس از سرکوبی شورش خزل با توجه به امنیتی که رضاخان به وجود آورده بود، محبوبیت او افزایش یافت. **صحیح**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

۱. یگانه دشمن سرسخت و جدی رضاشاه	آیت الله مدرس
۲. نخست وزیر احمدشاه بعد از کودتای ۱۲۹۹	سید ضیاءالدین طباطبایی

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. رضاشاه پس از مسافرت به به مبارزه با همه سنت های اسلامی پرداخت؟ **ترکیه.**
۲. ایجاد ارتش منظم توسط رضاشاه از جمله برنامه های اساسی در ایران بود. **انگلیس.**
۳. آغاز حکومت رژیم پهلوی و سلطنت رضا شاه در ایران به شهرت دارد. **استعمار نو.**
۴. محبوبیت رضاخان پس از سرکوبی شورش های مختلف از جمله شورش افزایش یافت. **شیخ خزل.**
۵. آغاز سلطنت پهلوی دوره نوینی از غارت کشور ما به دست بیگانگان آغاز می شود که این دوره به شهرت دارد. **استعمار نو.**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. قیام مردم مشهد در اعتراض به کدام اقدام رضاشاه صورت گرفت؟
 الف) اسکان اجباری عشایر
 ب) **یک شکل کردن لباس ها و کشف حجاب**
 ج) احداث خط آهن سراسری
 د) بازگشت به حکومت استبدادی
۲. کدام یک از اقدامات رضاخان پیش از سلطنت موجب افزایش محبوبیت او در بین مردم شد؟
 الف) انتساب به عنوان نخست وزیر
 ب) پیشنهاد نظام جمهوری به جای حکومت سلطنتی
 ج) مهار کردن نیروی رزمی عشایر
 د) **سرکوبی شورش ها و ایجاد امنیت در ایران**
۳. رضاخان در دوره نخست وزیری، برای زمینه سازی انتقال قدرت برای خود دست به چه اقدامی زد؟
 الف) ارتش منظمی در کشور تشکیل داد
 ب) شیخ خزل را در جنوب سرکوب کرد
 ج) **خواستار نظام جمهوری در کشور شد**
 د) احمدشاه را به سفر اروپا تشویق کرد

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱. رضاشاه به دلیل ترس از مخالفت های آیت الله مدرس این روحانی مبارز را به کجا تبعید نمود؟ **خواف**
۲. رضاشاه با چه نامی به دنبال یک شکل کردن لباس مردم ایران بود؟ **به بهانه تمدن و تجدد و مبارزه با کهنه پرستی.**
۳. رضاخان چه زمانی ملقب به سردار سپه شد؟ **رضاخان بعد از کودتای ۱۲۹۹ به عنوان فرمانده ارتش به سردار سپه ملقب شد.**
۴. فرمانده نیروهای انگلیسی در ایران در کودتای سیاه علیه احمدشاه چه کسی بود؟ **آیرون ساید**
۵. انگلیسی ها در جریان تغییر سلطنت قاجار از انتشار کدام اندیشه ها در ایران بیم داشتند؟ **اندیشه های انقلابی کمونیست های روسیه.**
۶. احمدشاه بعد از کودتای سیاه تحت چه شرایطی سیدضیاءالدین طباطبایی را به نخست وزیری منصوب کرد؟ **تحت فشار انگلیس.**

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

اسکان عشایر: یکی از اقدامات رضاشاه که با هدف مهار کردن نیروی رزمی عشایرانجام گرفته بود، اما این کار موجب کاهش رونق دامداری و وابستگی کشور از نظر دامی به بیگانه شد.

اظهار نظر و قضاوت.

به نظر شما چرا انگلیسی ها در فاصله دو جنگ جهانی تصمیم به تقویت کشور آلمان گرفتند؟ انگلیسی ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که همچنان گرفتار مصائب جنگ جهانی اول بود. مشکلات اقتصادی این کشور بکاهند و با این همکاری، مانع از افتادن آلمانی ها به دام کمونیسم شوند.

کار بست شواهد و مدارک تاریخی.

متن زیر را بخوانید و به سوالات زیر پاسخ دهید:

نهضت جنگل قیام مردمی بود که در یکی از حساس ترین دوره های تاریخی کشور ما، شکل گرفت. این نهضت از جنگل های گیلان آغاز شد و سپس، روستاها و شهرهای این استان را در برگرفت و هفت سال ادامه یافت. رهبر نهضت جنگل، میرزا کوچک خان، طلبه آزادمش و انقلابی و فردی مودب، متواضع، خوش برخورد و پای بند به اجرای دستورات دینی بود. او در جریان جنگ جهانی اول و اشغال ایران توسط روس و انگلیس، به فکر برپا کردن یک نهضت مسلحانه افتاد. اهداف او و یارانش در برپایی این نهضت عبارت بودند از: اخراج نیروهای بیگانه، رفع نا امنی و بی عدالتی و برقراری امنیت، مبارزه با خودکامگی و استبداد بود. قیام جنگل در مقابله با متجاوزان و دولت های بی کفایتی که در تهران بر سر کار می آمدند، در طول هفت سال فراز و نشیب های بسیاری را پشت سر گذاشت. این قیام، سرانجام به دنبال خیانت دولت شوروی، بروز اختلاف در میان سران نهضت جنگل و حمله نیروهای دولتی به فرماندهی رضاخان، سرکوب شد اما نام میرزا و مقاومت های مردانه اش در برابر ستم و تجاوز، در خاطر مردم ایران زنده و جاوید ماند و الگویی برای مبارزان بعدی شد.

الف) هدف میرزا کوچک خان و یارانش از برپایی نهضت جنگل چه بود؟ اخراج نیروهای بیگانه، رفع نا امنی و بی عدالتی و برقراری امنیت، مبارزه با خودکامگی و فساد.

ب) چه عواملی موجب سرکوب نهضت جنگل شد؟ خیانت دولت شوروی، بروز اختلاف در میان سران نهضت جنگل و حمله نیروهای دولتی به فرماندهی رضاخان.

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۱. وقتی احمد شاه تصمیم گرفت از اروپا به ایران بازگردد، انگلیسی ها چگونه مانع عزیمت او شدند؟ نزد او رفتند و ضمن مبالغه گویی در اوضاع آشفته ایران، صلاح او را در این دانستند که مدتی از رفتن به ایران چشم ببوشد تا رضاخان امنیت لازم را برای حضورش در کشور فراهم آورد.
۲. با توقف طولانی احمدشاه در اروپا طرفداران رضاخان چه تبلیغاتی می کردند؟ هرچه توقف شاه در اروپا بیشتر طول می کشید، تبلیغات طرفداران رضاخان مبنی بر اینکه شاه علاقه ای به سرنوشت ایران ندارد، بیشتر می شد و مردم نیز کم و بیش این نکته را باور می کردند.
۳. به چه دلیل رضاشاه درهای کشور را به روی سرمایه های آلمانی گشود؟ (چرا انگلیس ها همزمان با آغاز سلطنت رضاشاه، تصمیم گرفتند کشور آلمان را تقویت نمایند؟) از نظر انگلیسی ها، در آن شرایط، بهترین راه مساعدت به آلمان این بود که سیاستمداران انگلیس به روسای کشورهای تحت سلطه خویش دستور دهند تا امکان فعالیت های تجاری و صنعتی آلمان را در این کشورها فراهم سازند؛ به همین دلیل، رضاشاه در های کشور را به روی سرمایه های آلمانی گشود.
۴. چرا انگلیسی ها همزمان با پادشاهی رضاشاه به او اجازه دادند که با آلمان همکاری تجاری و صنعتی داشته باشد؟ (به نظر شما چرا همزمان با آغاز سلطنت رضاشاه، انگلیسی ها تصمیم به تقویت کشور آلمان گرفتند؟) انگلیسی ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که همچنان گرفتار مصائب جنگ جهانی اول بود، کمی از مشکلات اقتصادی این کشور بکاهند و با این همکاری، مانع افتادن آلمان ها به دام کمونیسم (شوروی) شوند.
۵. چرا انگلستان برای تغییرات مورد نظرش در ایران نمی توانست روی حکومت قاجار حساب کند؟ چون بی کفایتی و فساد حاکمان قاجار به حدی باعث نفرت مردم از آن ها شده بود که هیچ گونه همراهی با این سلسله نمی کردند.
۶. رضاشاه برای تضعیف روحانیت در ایران چه اقداماتی انجام داد؟ (دو مورد) دستور داد که روحانیون نیز لباس های مخصوص خود را کنار بگذارند. دستور داد دفترخانه های شرعی تعطیل شدند. دخالت روحانیون در مسائل اجتماعی اکیداً ممنوع اعلام شد. عزاداری سیدالشهدا قدهن شد. از انجام پذیرفتن بسیاری از آداب مذهبی به شدت جلوگیری به عمل آمد.
۷. از نظر رضاشاه پهلوی مهم ترین راه پیشرفت و توسعه کشور چه بود؟ او تصور می کرد مهمترین راه پیشرفت و توسعه کشور تقلید از غرب و اشناعه فرهنگ غربی است.

۸. رضاشاه پس از مسافرت به ترکیه و آشنایی با آتاتورک رییس جمهور آن کشور، به تقلید از وی دست به چه اقدامی زد؟ به تقلید از او به مبارزه با همه سنت های اسلامی پرداخت.
۹. دو مورد از اقدامات رضاشاه را پس از به سلطنت رسیدن نام ببرید؟ ۱- بازگشت به حکومت استبدادی ۲- ایجاد ارتش منظم ۳- احداث خط آهن سراسری ۴- اسکان عشایر ۶- یک شکل کردن لباس ها و کشف حجاب.
۱۰. رضاخان چگونه احمدشاه را از صحنه سیاسی ایران خارج کرد؟ وی می کوشید تا با تبلیغات گسترده علیه احمدشاه که در اروپا به سر می برد، او را نسبت به سرنوشت مملکت بی اعتنا نشان دهد.
۱۱. چرا آیت الله مدرس با رضاخان در برقراری نظام جمهوری به جای حکومت سلطنتی مخالفت کرد؟ آیت الله مدرس با شناختی که از رضاخان داشت، این کار را ابزاری برای رسیدن او به قدرت می دانست.
۱۲. رضاشاه چه زمانی به مبارزه با سنت های اسلامی پرداخت؟ پس از مسافرت به ترکیه و آشنای با آتاتورک، رئیس جمهور آن کشور به تقلید از او به مبارزه با همه سنت های اسلامی پرداخت.
۱۳. چرا انگلیسی ها با احداث خط آهن ایران در مسیر شرقی غربی مخالفت کردند؟ چون مسیر شرقی غربی راه آهن می توانست دسترسی زمینی به هندوستان را برای دشمنان انگلستان تسهیل کند و این با منافع انگلستان در شرق در تضاد بود.
۱۴. احداث خط آهن سراسری در دوره رضاشاه پهلوی با چه هدفی صورت گرفت؟ هدف آن ایجاد راهی سراسری برای انتقال سریع نیروهای انگلیسی از جنوب به شمال بود. در صورت پیشروی روس ها، انگلیسی ها با استفاده از این راه می توانستند نیروهای خود را به سرعت به شمال بفرستند و مانع نفوذ آنها به هندوستان شوند.
۱۵. هدف رضاشاه از اسکان عشایر چه بود و این اقدام او چه نتیجه ای داشت؟ هدف رضاشاه از اسکان عشایر، مهار کردن نیروی رزمی عشایر بود. این اقدام از رونق دامداری کاست و باعث شد که کشور ما از نظر دامی به بیگانه نیازمند شود.
۱۶. یکی از اقدامات رضاشاه برای تضعیف روحانیت را نام ببرید. ۱- دستور داد که روحانیون نیز لباس های مخصوص خود را کنار بگذارند ۲- دفترخانه های شرعی تعطیل شدند ۳- دخالت روحانیون در مسائل اجتماعی اکیداً ممنوع اعلام شد ۴- عزاداری سیدالشهدا قدغن شد و از انجام پذیرفتن بسیاری از آداب مذهبی به شدت جلوگیری به عمل آمد.
۱۷. رضا شاه بعد از تغییرات در شیوه اداره کشور چگونه تبدیل به مستبدی خودکامه شد؟ رضا شاه با نادیده گرفتن اصول مشروطه و بی احترامی به مجلس و قوانین آن به راحتی تصمیمات فردی خود را به اجرا در می آورد.

موفق باشید - مهران زنگنه - دبیر تاریخ ایذه